

ASTHMA I ALERGIJE U DETINJSTVU

ASTHMA AND ALLERGIES IN CHILDHOOD

Spomenka SMILJANIĆ, Snežana RADIĆ, Zorica ŽIVKOVIĆ

Centar za dečje plućne bolesti i TB, KBC "Dr Dragiša Mišović", Beograd
Center for Pediatric Pulmonology and TB, Medcal Center, "Dr Dragiša Mišović", Belgrade

Sažetak

U ovom radu istraživali smo prevalencu astme i alergija (rinitis, conjunctivitis, ekcem) u dečjem uzrastu, po metodi ISAAC studije (faza 3). Istraživanjem su obuhvaćena deca uzrasta 6/7 godina (upis u prvi razred) i deca uzrasta 13/14 godina (sedmi razred), tri osnovne škole u Beogradu - ukupno 665 dece. Nađena je učestalost astme oko 8%, rinitisa 16%, a ekcema oko 14%, u odnosu na ukupan broj ispitivane dece. Gledano po uzrastu, astma se češće javlja u mlađoj uzrastnoj grupi nego u starijoj (10,6% : 5,9%). Astma izazvana naporom javlja se tri puta češće kod starije dece koja imaju i alergijsku kijavicu - dva puta češće u odnosu na mlađu grupu. Ekcem se, podjednako često, javlja u obe uzrasne grupe (14%).

Ključne reči: prevalenca, alergije, deca

Abstract

In this study we investigated asthma prevalence and prevalence of allergies (rhinitis, conjunctivitis and eczema) in childhood. We used methodology of the ISAAC study phase 3 and these results belong to the ISAAC phase 3 in Serbia. We included children 6/7 and 13/14 years old, three primary schools in Belgrade (665 subjects). We found asthma prevalence rate 8%, rhinitis prevalence rate 16% and eczema prevalence rate 14% in all examined children. According to the age, asthma was more frequent in younger than in older group of age (10.6%, 5.9% respectively). Exercise induced asthma was three times more frequent in the older group of children. They also had allergic rhinitis two times more frequently than younger group. Prevalence of the eczema was the same in both groups (14%).

Key words: prevalence, allergies, children

UVOD

Atopijske bolesti: astma, alergijski rinitis, alergijski konjunktivitis i ekcem se često javljaju u pedijatrijskoj praksi. Astma je najčešći uzrok wheezing-a (sviranja, škripanja u grudima), kod dece. Ona je ujedno i najčešća hronična bolest u detinjstvu (1,4). Učestalost dečje astme u svetu je veoma različita. Dok je ova bolest gotovo nepoznata u nekim krajevima (ruralna sredina u Gambiji, indijanska sela u Kanadi), dotle je u Australiji i na Novom Zelandu svako treće dete astmatičar. Prevalenca dečje astme u industrijski razvijenim zemljama Zapadne Evrope kreće se oko 10-15% (2,5). Dečja astma se u Srbiji javlja sa učestalošću oko 6% (ISAAC studija 2002,

Z. Živković i sar.) (1,3). Učestalost dečje astme je u stalnom porastu. U Australiji je taj porast 1% godišnje. Raste i broj teških oblika astme (4,5).

Alergijski rinitis nije teška bolest sama po sebi, ali utiče na kvalitet života, smanjuje radnu sposobnost obolelih, te zbog toga zaslužuje posebnu pažnju. Rinitis je tesno povezan sa drugim bolestima (astma, sinusitis, conjunctivitis...). Javlja se u dečjoj populaciji sa učestalošću od 15-20% (J. Sheik) (2,4).

Ekcem (alergijski dermatitis) se javlja posle četrdesetog dana života ili kasnije na tipičnim mestima, na prevojima laktova, kolena, gležnjeva, oko očiju, ušiju, na licu... Prevalenca ekcema je oko 15% u svetu (T. Werfel) (2,5).

Adresa autora:

Dr Spomenka Smiljanić
Centar za dečje plućne bolesti i TB
KBC „Dr Dragiša Mišović“
11000 Beograd, Jovana Marinovića 4

Cilj rada je bio ispitivanje učestalosti astme, alergijskog rinitisa, rinoconjunctivitisa i ekcema kod dece u Beogradu.

Ispitivanje je rađeno po metodologiji ISAAC studije. Koristili smo originalne upitnike za astmu, rinitis i ekcem. Ciljna grupa bila su deca (ukupno 665) uzrasta 6/7 godina (pri upisu u prvi razred) i deca uzrasta 13/14 godina (sedmi razred) osnovnih škola "Bora Stanković", "Filip Filipović" i "Svet Sava" u Beogradu. Upitnike su popunjavali roditelji dece u mlađoj uzrastnoj grupi i sama deca u starijoj uzrastnoj grupi. Dobijeni podaci su statistički obrađeni u odnosu na uzrast ispitanika i vrstu bolesti.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tabela 1 - Rezultati istraživanja učestalosti astme

Table 1 - Asthma prevalence rate

	6/7 god. ukupno 340	13/14 god. ukupno 325
Bar jedna epizoda sviranja u grudima (wheezing)	81 (23,8)	45 (13,8)
Četiri i više epizoda sviranja u grudima	36 (10,6%)	20 (5,9%)
Noćne tegobe	12 (3,5%)	3 (0,9%)
Težak azmatski napad(ometen govor)	1 (0,3%)	1 (0,3%)
Noćni napadi kašlja	49 (14,4%)	38 (11,7%)
Astma izazvana naporom (AIN)	8 (2,6%)	23 (7,1%)
Postavljena dijagnoza astme	27 (7,9%)	11 (3,4%)

Od 665 ispitane dece (tabela 1), bar jednu epizodu sviranja u grudima (wheezing) imalo je 24% mlađe dece i 14% u starijoj uzrastnoj grupi (razlika je statistički značajna). Četiri i više epizoda wheezing-a imalo je 10,6% mlađe i 5,9% starije dece. Ovde se verovatno radi o nedijagnostikovanoj astmi. Astma je bila dijagnostikovana kod 7,9% dece u mlađoj grupi i kod 3,4% u starijoj grupi. Noćne tegobe su češće prisutne kod mlađe dece (3,5% : 0,9%). Težak astmatski napad koji onemogućava govor imalo je samo po jedno dete u obe uzrastne grupe. Astma izazvana naporom (AIN) se javlja tri puta češće u starijoj grupi nego u mlađoj (7,1% : 2,6%), verovatno zbog veće angažovanosti starije dece u sportu i intenzivnijih treninga.

Značajno veća učestalost astme kod mlađe dece nego kod starije u ispitivanoj grupi pokazuje da u

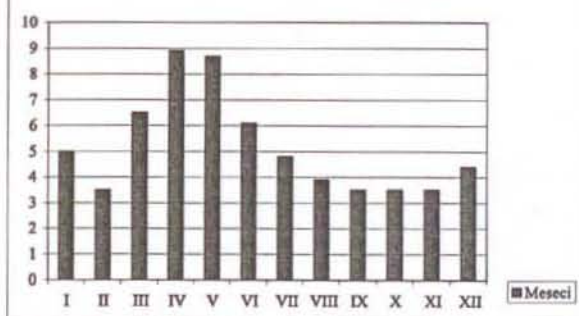
Tabela 2 - Rezultati istraživanja učestalosti alergijskog rinitisa
Table 2 - Prevalence rate of allergic rhinitis

	6/7 god. ukupno 340	13/14 god. ukupno 325
Bar jedna epizoda kojanja, rinoreje ili zapusenog nosa bez infekcije	105 (30,8%)	138 (42,5%)
Rinitis udružen sa conjunctivitisom	16 (4,7%)	28 (8,6%)
Ometanje dnevnih aktivnosti zbog rinitisa	42 (12,3%)	24 (7,4%)
Dijagnostikovana polenska kijavica	42 (12,3)	66 (20,3%)

Beogradu, kao i svuda u svetu, prevalenca dečje astme ima tendenciju rasta.

Za razliku od astme, alergijski rinitis i konjunktivitis se značajno češće javljaju kod dece u starijoj uzrastnoj grupi nego u mlađoj (tabela-2) Gotovo jedna trećina mlađe dece i blizu polovina starije dece imala je bar jednom kijanje, curenje iz nosa i zapušen nos bez infekcije. Rhinitis udružen sa svrabom očnih kapaka i suženjem imalo je oko 5% mlađe i oko 9% starije dece. Rinitis ometa dnevne aktivnosti češće kod mlađe nego kod starije dece. Polenska kijavica je dijagnostikovana kod 12,3% mlađe i 20,2% starije dece. U odnosu na ukupan broj ispitanika prevalenca rinitisa je 16%, (odgovara učestalosti u svetu 15-20%).

Učestalost rinitisa u toku godine

Grafikon 1 - Učestalost rinitisa u toku godine

Graph 1 - Prevalence rate of allergic rhinitis, seasonal variations

Posmatrano po mesecima u toku godine, rinitis se najčešće javlja u prolećnim mesecima (grafikon 1), u martu, aprilu i maju, a ređe u jesen (u septembru, oktobru i novembru).

Tabela 3 - Rezultati istraživanja učestalosti ekcema

Table 3 - Prevalence rate of the eczema

	6/7 god. ukupno 340	13/14 god. ukupno 325
Bar jedna epizoda osipa sa svrabom	37 (10,9%)	36 (11,1%)
Osip sa svrabom na pregibima	23 (6,8%)	22 (6,8%)
Ometanje spavanja zbog osipa i svraba	5 (1,5%)	6 (1,8%)
Postavljena dijagnoza ekcema	49 (14,4%)	46 (14,2%)

Učestalost ekcema kod dece (tabela 3) u obe uzrasne grupe je ista i iznosi oko 14,3% (nezatno manja od prevalenca ekcema u svetu, 15%). Tipične promene (osip sa svrabom na tipičnim mestima) po koži registrovao je kod oko 7% dece. Ometanje dnevnih aktivnosti zbog ekcema se, relativno, retko registruje (kod 1,6% dece).

ZAKLJUČAK

Učestalost astme u ispitivanoj populaciji dece u Beogradu je oko 8%. Prevalenca dečje astme je veća kod mlađe dece nego kod starije (10,6% : 6%).

Astma izazvana naporom javlja se tri puta češće kod starije dece nego kod mlađe.

Alergijski rinitis je registrovan kod 16% ispiti-vane dece. Rhinitis se, skoro, dva puta češće javlja kod starije nego kod mlađe dece (20% : 12%).

Ekcem se podjednako često registruje u starijoj i u mladoj uzrastnoj grupi. Ta prevalenca kod ispiti-vane dece iznosi 14,3%.

Podaci dobijeni ovim Istraživanjem biće prido-dati ostalim u okviru ISAAC studije, a konačni rezultati za našu zemlju biće objavljeni po završetku studije.

Literatura

1. ISAAC Phase Three Manual .July 2000. Auckland, New Zeland.
2. Von Mutius E, Pearce N, Beasley R et al. International patterns of tuberculosis and the prevalence of symptoms of asthma, rhinitis and eczema. Thorax 2000; 55:449-453.
3. Astma u dečjem uzrastu - Nacionalni vodič kliničke prakse 2002.
4. Nestorović B. Pedijatrijska alergologija. II izdanje, Prizma, Kragujevac; 1998.
5. Strachan DP, Sibbald B, Weiland SK et al. Worldwide variations in prevalence of symptoms of allergic rhinoconjunctivitis in children. The international Study of Asthma, and Allergies in Childhood (ISAAC). Pediatr Allergy Immunol 1997; 8: 161-176.

Rad primljen 18.11.2002.
Prihvaćen nakon recenzije 27.11.2002.